Ao. 1855. Zaturdag, No. 27. 3 Maart.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, *den* 28 *Februarij* 1855.

Bij Koninklijk Besluit van den 7n. December 1854 No. 64, is tot *Griffier bij het Geregtshof* der Kolonie *Suriname* benoemd, de Heer Jhr. Mr. J. M. A. Martini van Geffen, thans reeds als zoodanig fungerende.

De waarnemende adjunct Gouvernements-Secretaris, belast met de functien van den Gouvernements Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, *den* 28 *Februarij* 1855.

Bij Gouvernements resolutie van den 27n. dezer maand No. 233, is tot *Lid van den Schuttersraad* voor dit loopend jaar benoemd, de Korporaal E. Soesman.

De waarnemende adjunct Gouvernements-Secretaris, belast met de functien van den Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, *den* 1 *Maart* 1855.

Van wege Zijne Exc. den Gouverneur dezer kolonie, wordt hiermede bekend gemaakt, dat, ten gevolge van de daartoe gedane verzoeken, *Brieven van Manumissie* zijn verleend geworden, aan de navolgende slaven, als:

1o. Aan het slavenkind *Azia*, geboren in 1842, dochter van *Amimba I*, toebehoord hebbende aan plantagie *Leasowes*, in *Coronie*.

2o. Aan het slavenkind *Christina*, geboren in 1854, dochter van *Helena*, toebehoord hebbende aan E. J. Slengarde.

3o. Aan de slaven: *Josephine*, geboren in 1831, *Cornelis*, geboren in 1832, en *Doris*, geboren in 1834, kinderen van *Eva*, toebehoord hebbende aan den boedel Jacobus Kramer.

4o. Aan de slavin *Susanna*, geboren in 1828, dochter van *Clara*, toebehoord hebbende, aan plantagie *Libanon*, divisie *boven Cottica en Perica*.

5o. Aan de slavin *Dasiana*, geboren in 1827, waarvan de moeder onbekend is, en hare kinderen: *Charles*, geboren in 1853 en *Marguerite*, geboren in 1854, toebehoord hebbende aan plantagie *Nieuw Acconoribo*, divisie *Matappica*.

6o. Aan de slavin *Wilhelmina*, geboren in 1826, dochter van *Lucretia*, toebehoord hebbende aan plantagie *Molhoop*, divisie *Matappica*.

en 7o. Aan de slaven: *Betsij*, geboren in 1829, dochter van *Nanette*, en hare kinderen: *Frans*, geboren in 1851, en *Sophia Charlotte Chatharina*, geboren in 1853, *Pauwina*, geboren in 1803, waarvan de moeder onbekend is, toebehoord hebbende aan F. Wijnand, — de drie eerstgenoemden echter voor den vrijdom.

En dat gemelde gemanumitteerden voortaan de namen zullen voeren, van:

1o. *Azia Cornelia Dist.*
2o. *Christina Louisa van Schiefer.*
3o. *Josephina Klamer.*
Cornelis Klamer.
Theodorus Klamer.
4o. *Susanna Hultz.*
5o. *Dasiana Donglas.*
Charles Donglas.
Margaret Ann Donglas.
6o. *Wilhelmina Christiana Donpeg.*
7o. *Elisabeth Vijmand.*
Christiaan Frans Hendrik Theodorus Vijmand.
Sophia Charlotte Catharina Vijmand.
Martha Paulina Turo.

De waarnemende Adjunct Gouvernements-Secretaris, belast met de functien van den Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Post - Kantoor.

Op aanstaanden MAANDAG den 5den dezer, des morgens ten 8 ure, zullen de via *Coronie*, *Nickerie* en *Demerarij* naar *Europa* te verzenden Brievenpakketten, worden gesloten.

Paramaribo, den 1 *Maart* 1855.
De Ambtenaar belast met de Posterij,
J. S. BURNE.

Burgerlijke Stand.

Paramaribo, *den* 2 *Maart* 1855.

Op heden zijn in ondertrouw opgenomen:

Matthias Kaspar Bramberg
en
Auguste Pauline Baur.

Ale Sakes Wiersma
en
Josephina Paulina Dutrier.

De Adjunct Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,
A. F. VAN AMSON.

Eerste afkondiging.

Hypotheek.

Den 27n. Februarij 1855. M. C. Schröder, 1e. hijpotheek, ten behoeve Weesmeester dezer kolonie, voor diverse minderjarigen, te vestigen op het Huis en Erf aan de *Steenbakkers Gracht*, N. W. La. E No. 73, O. W. La. D No. 633.

Paramaribo, *den* 28 *Februarij* 1855.
De waarn. Griffier bij het Geregtshof,
(3696) MARTINI VAN GEFFEN.

Door de *Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt* wordt aan belanghebbenden kennis gegeven, dat de Heer JACOB COLAÇO BELMONTE, als *Medicinae*, *Chirurgiae et Artis Obstetriciae Doctor* in deze kolonie is geadmitteerd.

Paramaribo, *den* 27 *Februarij* 1855.
Uit naam der Commissie voornd.,
JOHs. ABRAHAMSZ,
Scriba.

Invloed van de soort van arbeid op de ziekte en levensduur.

Uit de verslagen der ziekebus-vereenigingen (Friendly-Societies) in Engeland en Wallis, over de jaren 1846—1850, aldaar aan de regering ingediend, is door Mr. Finlaison een onderhoudend en belangrijk rapport opgemaakt, aangaande de ziekte en sterfte onder de mannelijke lidmaten dier vereenigingen.

Het blijkt dat de verhouding welke in den loop van een jaar op de zieken-lijsten voorkomt, een kwart van het getal leden bedraagt; de juiste verhouding is 24,99 : 100. — Dit bedrag aan ziekte schijnt groot, doch men kan welligt iets afrekenen voor gevallen van zeer ligte of vermeende ongesteldheid (waartoe een vast abonnement ligt aanleiding kan geven) en bovendien is de gegoedheid der personen die aan siekenbussen deel nemen niet zeer groot, zoodat zij, wat kleeding, voedsel en woning betreft, minder dan de gegoede klassen aan de eischen der gezondheid voldoen; — hetgeen bij de groote ziekte-verhouding in aanmerking dient te komen.

Mr. Finlaison verdeelt de leden der ziekebus-vereenigingen in vier klassen.

1o. Zij die zwaar werk hebben, en daarbij aan de open lucht zijn blootgesteld (zoo als landbouwers en andere dagblooners buitenshuis werkende); in deze klasse heeft hij 353,103 gevallen.

2o. Zij die swaren arbeid verrigten, doch niet in de open lucht; (smeden, zagers, kuipers, loodgieters, enz.) 94,259 gevallen.

3o. Zij die ligten arbeid verrigten, in de open lucht (herders, voerlieden, voetreizende kooplieden, boodschappenloopers, douane-commiesen); 58,709 in getal.

4o. Zij die ligten arbeid doen, buitenshuis, (klerken, winkeliers, barbiers, fabriekarbeiders, dienstboden) 285,909 in getal.

De groote hoeveelheden waarover deze onderzoekingen liepen, geven er des te meer vertrouwen aan.

De Heer Finlaison bevond nu dat van menschen die zwaren arbeid verrigten, de ziektegevallen bedroegen in het jaar:

Voor de 1e. klasse: *zwaren arbeid, open lucht* 28,04 pct.
» » 2e. » » » *binnenshuis* 26,54 »

Voor den ligteren arbeid was de verhouding:
In de open lucht . . . 20,80 »
Binnenshuis . . . 21,58 »

Globaal berekend, vindt men, al de zieke arbeiders nagaande, dat voor elke 3 zieken die gewoonlijk ligten arbeid verrigten, er 4 zijn die gewoonlijk zwaren arbeid tot hun deel hebben.

Er is echter eene andere verhouding in den duur der ziekte gevallen bij den zwaren en bij den ligten arbeid:

zw. arbeid, open lucht, 38,— dagen gemiddeld per ziektegeval.
» » binnenshuis, 40,73 » gemidd. per dito.
ligten » open lucht, 41.— » » »
» » binnenshuis, 44,25 » » »

Wat de sterfte betreft, is de verhouding nog meer ten voordeele van zwaren arbeid, — de sterfte is het grootst bij die personen die ligten arbeid doen — en bij die binnenshuis is minder kans op langen levensduur, dan bij die welke in de open lucht arbeiden. — Maar het grootste onderscheid bij de verdeeling der ziekte-gevallen schijnt af te hangen van het verbruik van ligchaamskracht.

Dit is niet nieuw, zegt Mr. **Finlaison**, want reeds alle eeuwen door, heeft men opgemerkt dat eene groote verkwisting van ligchaams- en geestkrachten door uitputting en verslapping van het menschelijk gestel wordt opgevolgd; maar nimmer nog was het te voren met zekerheid opgemaakt, dat de hoeveelheid ziekte-gevallen die den mensch te beurt vallen, in directe verhouding staat tot zijn verbruik van spierkracht. En echter schijnt zulks het geval te zijn. En daarom is het een zegen, ook in dit opzigt, wanneer een werktuig wordt uitgevonden dat het verbruik der ligchaamskracht vermindert, en de zwoegende klasse behoorde zoodanig middel als eene weldaad te ontvangen, in plaats van in kortzigtigheid er klaagtoonen over aan te heffen. Eene bestudering der opgegeven daadzaken brengt tot het besluit, dat hij die eene machine uitvindt waardoor menschen*kracht* wordt bespaard, in die zelfde verhouding bijdraagt tot de vermindering van het getal ziekte-gevallen zijner naasten.

De tafels toonen ook dat het onderhevig zijn aan ziekte tot een tijdelijk *maximum* stijgt bij den jongen man, dat het alsdan daalt, en niet meer tot zoo hoog eene verhouding opklimt dan weer later bij vergevorderden ouderdom.

Dit maximum der ziekte-gevallen bij jongen leeftijd (het gevolg van vroegtijdige inspanning der spierkrachten) is van 18—21 jaar, behalve in de klasse van *zwaar werk buiten deur*, alwaar het tijdstip reeds op 14 jaar daar schijnt — dat zelfde groote bedrag van ziekte-gevallen wordt dan op lateren tijd weder bereikt

Bij zwaren arbeid binnenshuis . . . op 48 jaar.
» ligten » » . . . » 51 »
» zwaren » buitenshuis . . . » 57 »
» ligten » » . . . » 65 »

Deze opgaven betreffen het getal der ziekte-gevallen, niet den duur van elke ziekte — de langdurigheid der ziekten vermindert niet met de jaren, maar neemt toe.

Overigens zijn er opmerkingen bijgevoegd die hoogst belangrijk zijn, b. v. dat na den leeftijd van 40 jaar, bij de policie-agenten eene groote vermeerdering van ziekten komt, alsof deze dienst de menschen spoediger verslijt dan andere beroepen.

Hoe kan men een volk rijk maken?

(*Vervolg van ons vorig nommer.*)

Er diende echter in den werkelijk bestaanden nood der financiën voorzien te worden. En tevens moest er een ander middel bij de hand genomen worden om **Weisenheim** rijk te maken. Nu trof het toevallig zóó, dat de theorie, die nu aan de beurt was, geschikt scheen om dit tweeledig doel te bereiken. Haar verdediger was Johan Casimir von Stulpnagel, een man, die, waar het financiële kwestien gold, in **Weisenheim** voor een orakel gehouden werd. Uit een adelijk geslacht gesproten, had hij zijne beste levensjaren in de dienst des H. Roomschen Rijks, als schrijver bij de keizerlijke kamer van Financien gesleten; daar had hij natuurlijk veel gezien en veel geleerd en was in al de geheimen der *Kameralwissenschaft* doorgedrongen. Toen hij dus, door een hofkabaal, naar men verteldé, in ongenade gevallen, zich in de nabijheid van **Weisenheim** had neergezet, was men hier spoedig er op bedacht geweest, om van de kundigheden van zulk eenen man partij te trekken. De senaat had hem het grootburgerschap aangeboden en al spoedig daarna hem in zijnen kring opgenomen. Hij had zich den sterksten tegenstander van Hans Heller betoond en den ongelukkigen uitslag van diens plannen voorspeld. Trouwens, zijne theorie was lijnregt tegenovergesteld aan die van zijn medelid. Gold bij dezen het geld voor den eenigen rijkdom eens volks, hij achtte het geld voor niets. Het was volgens hem slechts een teeken, een beeld, een vertegenwoordiger van den rijkdom. Daarom was het dwaasheid aan goud of zilver eenige waarde te hechten en zich die edele metalen met groote moeite en kosten te verschaffen. Ieder voorwerp naar willekeur kon men tot geld verklaren, b. v. een stukje lood, of blik, of papier. De senaat had er slechts een bepaalden stempel op te slaan, tot herkenningsteeken en waarborg, en aan de burgerij voor te schrijven om zulke loodjes of papiertjes voor geld aan te nemen, dan had men een gemakkelijk en goedkoop ruilmiddel, dat men bovendien naar goedvinden vermeerderen kon. Doch dit was nog maar de helft van zijn geheim. Hij wilde daarnevens in **Weisenheim** het stelsel der staatsschulden invoeren. En de nood der schatkist bood daartoe nu eene schoone gelegenheid aan. Hij betoogde met tal van redenen, dat een land rijker was naarmate de staatsschuld er hooger was geklommen. Want die schuld wierp jaarlijks renten af; die renten vloeiden als zuivere bate in de beurzen der ingezetenen; deze zouden natuurlijk daardoor niet alleen zelven rijker worden, maar deze inkomsten ook verteren, en zoo zoude er een sterke prikkel aan de volksnijverheid en aan de volkswelvaart gegeven worden.

Velen was deze leer niet volkomen helder, maar juist dit geheimzinnige stemde de verwachtingen slechts te hooger. En onze financier verkreeg volmagt om zijn stelsel in toepassing te brengen.

De senaat schreef eene geldleening uit tegen hoogen intrest. En de goede ingezetenen, die nu ook al, door de ervaring geleerd, begonnen over te hellen tot het denkbeeld, dat goud en zilver veeleer een ballast dan een rijkdom zijn, haastten zich hunne specie naar den thesaurier te brengen, en tegen schuldbekentenissen van den staat te ruilen. Zoo kwam er plotseling een ongekende overvloed in de publieke kassen. De oude achterstand was gedekt, eene menigte nuttige zaken, die tot nog toe verschoven waren, konden tot stand gebragt worden; de tractementen der ambtenaren werden verhoogd; publieke wegen werden aangelegd; de stad werd verfraaid en versierd, en de vreemdelingen die haar bezochten waren opgetogen over den bloei, dien zij vertoonde. En daar het in het stelsel van Stulpnagel niet schaadde of de schuld grooter werd, zag men er ook niet tegen op, om leening na leening te sluiten, en op dien goeden weg voort te gaan. Aan aflossing werd natuurlijk in dit stelsel niet gedacht; het eenige, waarvoor men had te zorgen, was de rentebetaling. En dat ging gemakkelijk. Was daartoe niet genoeg voorhanden, er behoefte slechts eene nieuwe serie van schuldbrieven te worden uitgegeven. Maar de Weisenheimers waren toch te verstandig, om niet die progressieve vermeerdering der publieke schuld eenigzins bedenkelijk te achten, voor zoover hun eigen belang er onmiddellijk bij betrokken was. Eene onbestemde vrees won veld, dat het eindelijk verkeerd moest loopen; het crediet verdween, de prijs der schuldbrieven daalde beneden pari, en met iedere nieuwe uitgifte moesten zij tegen lageren koers worden geplaatst. — Onze financier was echter nog niet zoo spoedig ten einde raad. Het stond bij hem vast, dat waarde en prijs slechts begrippen zijn, even als dat geld slechts een naam is, en de tijd scheen hem nu gekomen, om deze denkbeelden ten algemeenen beste bij de burgerij ingang te verschaffen. Hij begon nu op groote schaal papieren geld in omloop te brengen, zoo wel billetten van één en van één halven daalder, als van honderd en vijf honderd daalders. In dit geld, kasbilletten geheeten, moest voortaan alles betaald en verrekend worden. Hiermede verbond hij nu eene zeer kunstige financiele operatie (want hij was als vele latere ministers van meening, dat niets schadelijker is in het financieel beheer dan eenvoudigheid). De schuldbrieven zouden allengs worden afgelost met kasbilletten, maar tegen 125 om 100, en bovendien nog met eene loterij, die kans op groote winsten gaf. Dat was een meesterlijke greep! Nu werden de schuldbrieven op eens wederom zeer begeerd, want ieder vlaste op de hooge prijzen; van week tot week, van dag tot dag stegen ze in waarde; die rijzing zelve lokte nieuwe liefhebbers uit: want wat men heden kocht kon men reeds morgen met groot voordeel weder verkoopen. Men scheurde elkander de stukken uit de hand; men gaf goud, zilver, juweelen, kostbaarheden, vaste goederen en alles ten beste, om maar schuldbrieven te kunnen koopen. En in dien papier-zwijmel werden ten laatste zelfs ook de kasbilletten medegevoerd: men nam ze voor 10, 20 pCt. hooger dan de som, die er op uitgedrukt stond.

Nu was dan het groote vraagstuk opgelost. **Weisenheim** baadde zich in rijkdom. Groote fortuinen waren met eenen slag opgekomen; wie gisteren nog naauwelijks brood had, was heden een vermogend man. En, daar de winnende hand mild is, drupte van dien rijkdom veel af op alle klassen des volks: er werden groote verteringen gemaakt; dat gaf veel te doen; men dong niet sterk op den prijs. Ieder had overvloed van geld — en geld, dat meer waard was dan gewoon geld! En dezelfde overvloed heerschte in de thesaurie. De opgetogenheid der burgerij kende geen palen. De dankbaarheid van den senaat ging zoo ver, dat men er reeds van sprak om voor Johan Casimir von Stulpnagel, den redder des vaderlands, een standbeeld op te rigten.

Maar helaas! aan alles komt een einde. En zoo kwam er ook een einde aan de rijzing der schuldbrieven. Eenigen der voorzigtigsten — waaronder in de eerste plaats Hans Heller, — meenden, dat, wel beschouwd, huizen, landerijen, weefstoelen en koopwaren toch een degelijker rijkdom waren, dan blaadjes beschreven en gestempeld papier; en zij begonnen van lieverlede zich van hun papieren schat te ontdoen. Dit wekte argwaan bij anderen: er kwam stilstand en daling. Nu was menigeen, die in hoop op verdere rijzing gekocht had, genoodzaakt met verlies wederom te verkoopen. Men begon voor meerder daling te vreezen, en juist die vrees bewerkte de meerdere daling. De aanbiedingen werden al dringender, de vraag trok zich terug. Elk begon zich te haasten om van de stukken af te komen; tot allen prijs werden ze ten laatste weggegeven om maar iets te redden. Op de groote fortuinen volgden groote bankroeten. De gevolgen breidden zich uit over de gansche burgerij: de leveranciers en arbeidslieden konden geene betaling bekomen van hunne schuldenaren; alles raakte in de war, alles stond stil. Daar kwam nog iets bij. Met de schuldbrieven verloren ook de kasbilletten hun crediet. Zij waren overvloedig in omloop, terwijl het gemunt geld het land uitgegaan of in de geldkisten opgegaard was. Ieder was nu huive-

rig ze te ontvangen, ieder gretig om ze van de hand te doen. De fabriekheer betaalde er zijne arbeiders mede, de gildebroeder zijne gezellen en leerlingen, alsof ze nog volwaardig waren; maar de bakker en de winkelier wilden ze niet aannemen dan tegen lageren koers, dat is, zij wilden voor denzelfden prijs in papiergeld slechts de helft of een vierde van de goederen geven, als voor den prijs in zilver. Dit was een bedenkelijk verschijnsel, dat gestuit moest worden. En Stulpnagel spaarde geene middelen om het te stuiten.

Eerst ging er een gebod uit, dat men elkander niet anders zou mogen betalen, dan met papiergeld. Maar niemand stoorde zich daaraan. Toen volgde een verbod om goud of zilver in huis te hebben, maar hoe naauwkeurig de huiszoekingen ook door de dienaren van den geregte geschiedden, zij wekten wel overal wrevel en gemor, maar deden slechts zelden den welverborgen schat ontdekken. Toen stelde de senaat eene lijst van prijzen voor alle eerste levensmiddelen vast, met bedreiging van zware straffen tegen een iegelijk, die meer dorst eischen, maar de kramers en bakkers ontdoken de wet door bedorven waren te geven of met valsch gewigt te wegen, of zij hielden op met verkoopen. Het was of ieder senaatsbesluit de duurte en schaarschte en armoede onder het volk slechts vermeerderde. Eindelijk gebeurde het op eenen dag dat een ruwe hoop, terwijl de senaat vergaderd was, voor het raadhuis zamenschoolde en met oproer, plundering en moord dreigde. Met moeite gelukte het, hen door beloften en uitdeelingen van levensmiddelen voor 't oogenblik tevreden te stellen. Maar Stulpnagel achtte het voorzigtig, de stad te verlaten: de senaat brak den staf over zijn stelsel, en met veel inspanning, met groote opofferingen en nog menige onbillijkheid werden de schuldbrieven ingetrokken en het papiergeld uit den omloop genomen. Zoo liep de tweede proef af.

Wat nu te doen? Zoo als het meestal gaat, de goede gemeente had bij dit alles het meest geleden. Het geringe volk was aan de vreesselijkste ellende ten prooi, en de staatkunde zoowel als de menschlievendheid gebood, hierin, zoo mogelijk, het eerst te voorzien. Misschien kon de theorie van volksrijkdom, die, volgens het lot nu moest toegepast worden, daartoe het middel zijn. Althans haar voorsteller, Peter Sachs, vond in de omstandigheden juist eene reden te meer tot hare aanbeveling. Sachs was eenvoudig broeder van het weversgild, een man van geringe afkomst, dien de overige senatoren slechts noode in hunnen kring zagen, maar hij was wel bespraakt en had grooten invloed bij het volk, welks belangen hij steeds ter harte nam, en, uit vrees dat hij meer kwaad nog daar buiten zou doen, was hij in de raadzaal toegelaten, al verwachtte men ook weinig goeds van hem. Ook nu bepleitte hij — de gelegenheid kon niet schooner zijn — in hoogdravende taal de zaak des volks. »Moest dan het rampzalige volk door alle tijden heen tot alle ellende gedoemd zijn? Was het regtvaardig, dat enkelen, door geboorte of fortuin begunstigd, zich in weelde baadden, terwijl duizende natuurgenooten in kommer en gebrek omkwamen? Was het niet het gruwelijkste onregt, dat die vermogenden en aanzienlijken juist door hun grooter vermogen het volk steeds konden onderdrukken? Nu was het oogenblik daar, om aan die ergernis een einde te maken, nu of nooit!" Hierop ontwikkelde hij breedvoerig zijn plan, en wist het door zijne wegslepende voordragt zelfs aan de meerderheid van den senaat smakelijk te maken. Het kwam hierop neder: " Ruim werk en ruim loon voor den werkman. Dan zou het wel gaan, dan zou ieder het noodige hebben; dan zou er tevredenheid en rust en orde wezen. De senaat had slechts het volk door krachtige maatregelen ruim werk en ruim loon te verzekeren, en het volk zou zijne regenten zegenen en op de handen dragen. Hoe kon dit geschieden? Het middel was zeer eenvoudig. Men had slechts de gelegenheid tot arbeid te vermeerderen en iedere poging tot bekrimping van den arbeid te stuiten. Nog onlangs had de houtkooper een molenrad boven de beek gesteld, om zijne planken door de kracht van het vallende water te laten zagen. Daardoor waren tien huisvaders, die tot nog toe met handzagen een eerlijk stuk brood verdiend hadden, naar huis gezonden. Zoo had hij ook hooren spreken van een plan om een kanaal naar de naastbij gelegene stad te graven. Dan zou men met één schip zooveel kunnen vervoeren als nu met vijftig karren. Wat schade zou dat zijn voor de karlieden, voor de wagen- en stelmakers, voor de wieldraaijers, voor de smeden, voor de herbergiers, voor de brouwers en voor de gezellen van deze allen en voor zoo vele anderen die wederom van deze lieden hun bestaan vonden! Weg dan met al die nieuwe uitvindingen die slechts strekten om den burger het werk uit de handen en het brood uit den mond te breken. Integendeel moest de senaat de gelegenheid tot arbeid vermeerderen, en zoo er iemand was, die geen werk had, hem tegen goed loon werk verschaffen. Zoó, maar zoo alleen, zou de armoede voor altijd geweerd zijn uit het gelukkige Weisenheim!"

Ziedaar eenige druppelen uit den bruisschenden woordenvloed van Peter Sachs. De senaat was gewonnen, en van nu aan werd »ruim loon voor ruim werk" de leus der politiek. Bij een kort maar kernachtig edict werd het gebruik van werktuigen ter vervanging van handenarbeid verboden. Sachs werd met de uitvoering belast. Hij benoemde eene kommissie uit werklieden bestaande, om met hem deze zaak te behartigen. Overal gingen deze rond, om krachtens hunne volmagt de werktuigen, die handenarbeid onnoodig maakten, te laten stilstaan of afbreken. Het rad van den houtkooper werd aan de ketting gelegd en hij was verpligt zijne tien kraanzagers weder in dienst te nemen. Gelijkerwijs werd de korenmolenaar gedwongen zijnen molen te laten stilstaan en het graan op ouderwetsche wijze door handmolens te breken. Zoo ging het ook velen anderen. Maar het bleek al spoedig, dat deze enkele hervormingen weinig beteekenden. Het stelsel moest op doortastender wijze toegepast worden. En er waren er in de commissie, die daar toe wel middelen wisten. Waarom niet, zeide de een, zoowel als men den aanleg van een nieuw kanaal belette, om niet de karren door schepen te zien vervangen, ook de scheepvaart op de rivier verboden, om in plaats van één schip vijftig karren werk te geven? Een tweede beschouwde dit nog maar als een halven maatregel. Het paard, zeide hij, was zoowel een werktuig als het schep rad of het schip; men moest gelasten, dat de goederen slechts op handwagens vervoerd mogten worden. En waartoe gebruikt de boer den ploeg? Om handenarbeid uit te sparen. Hij behoorde zijn land met de handspade te laten omspitten; dat kon op éénen akker wel aan 20 man werk geven. Een derde had weder iets anders. In vroegeren tijd had het bestuur door de geheele stad riolen en pijpen laten leggen om het rivierwater in de huizen der ingezetenen te brengen, die het dan slechts naar believen hadden op te pompen. Daardoor was het achtbaar gild der waterdragers vervallen; nu had men slechts die riolen te stoppen om deze belangwekkende klasse weder tot vorigen bloei te herstellen. Een vierde vroeg, of er ook niet middel was om de weefgetouwen en spinnewielen af te schaffen, maar hier was Peter Sachs bepaald tegen. Een vijfde vestigde zijne aandacht op de touwen en katrollen, waarmede de koopwaren op de pakhuizen werden geheschen. Het was veel verstandiger die door dragers naar boven te laten brengen. Dit deed een zesde wederom de vraag opperen, of eigenlijk ook de handwagens wel geduld mogten worden, daar toch één man met zulk een werktuig wel zooveel vervoerde als drie of vier man dragen konden?

Peter Sachs gevoelde zich niet op zijn gemak. Hij moest erkennen, dat al die opmerkingen geheel in den geest van zijn stelsel waren, maar hij begreep toch ook, dat het niet zou opgaan zijn stelsel zoo consequent door te zetten. Daarbij zag hij weinig goede vruchten van de werking van het stelsel voor zoo verre het was toegepast. De houtkooper, de molenaar en enkele anderen hadden nu te zamen een zestig of zeventig man méér in dienst dan vroeger; maar wat baatte dit? Er kwam nog iets bij. De houtkooper, die na het stellen van zijn molenrad zijne prijzen aanmerkelijk verlaagd had, moest ze nu weder opslaan. Maar de timmerlieden verkozen geene dure planken van hem te koopen, daar zij ze goedkooper van anderen, die buiten het stadsgebied woonden, konden bekomen, en hij, geen debiet meer hebbende, hield op met zagen en zond zijn volk naar huis. De ingezetenen beschuldigden de bakkers, dat ze zoo duur en zoo slecht brood leverden; de bakkers wierpen de schuld terug op de molenaars die duur en slecht meel leverden; de molenaars bewezen, dat zij het met handmolens niet beter en goedkooper konden maken, en zoo ging het ook met andere zaken.

(Wordt vervolgd.)

Publieke Veilingen

Ter kastelenije van het Geregtshof.

VRIJDAG, den 2 Maart 1855.

Het Erf met al de daarop staande Gebouwen, gelegen aan de Heeren en Noorder Kerkstraten, La. A No. 60 a, b en c. en

Het Erf met al de daarop staande Gebouwen aan de Noorder Kerk straat, vroeger bekend geweest onder No. 156 en gelegen tusschen het Erf aan de Heeren en Noorderkerk straten, La. A No. 60 a., b. en c. en het Erf aan de Noorderkerk straat La. A No. 61 beide aankomende M. E. GEERKE. — *f* 4595. — T. J. EIJKEN SLUIJTERS qq. c. s.

Het Erf en daarop staande Gebouwen, gelegen aan de Saramacca- en uitkomende aan de Zwartenhovenbrug straat, bekend onder La. F No. 5 N. W. en La. D No. 510 O. W. aankomende F. A. C. DOMPIG. — *f* 795. — A. B. DE VRIES.

Bij het Departement der Onbeheerde Boedels.

Door den Vendumeester A. SALOMONS.

VRIJDAG, den 2 Maart 1855.

De aan den boedel H. J. RAATGEVER toebehoorende *STEENBAKKERIJ* gelegen aan het gedolven kanaal van *Saramacca* — *f* 510. H. LYON & Co.

Burgerlijke Stand.

Van den 23sten Februarij tot den 1sten Maart zijn alhier ingeschreven als overleden: Den 22sten, Wilhelmina Mierbloem, 60 jaren.— Idem, Mietje Hanke wed. Arend Barend Zeeberg, 62 jaren.— Idem George Rogers, 19 jaren, matroos aan boord van de Nd. Am. brik *Dr. Rogers.*— Den 24sten, Jan Lodewijk Gerber, 38 jaren, matroos 2de klasse van Z. M. stoomschip *Curaçao.*— Idem, Cornelis Stephanus van der Groen, 18 jaren, ligtmatroos op idem.— Idem, Pieter Wijner, 43 jaren, Vuurstoker 1e. kl. op idem.— Den 25sten, August Hoffman, 17 jaren, jongen op idem.— Idem, Johannis Cornelis van Brederode, 29 jaren, 3de zeilmaker op idem. Idem Johanna Catharina van Winkel, 56 jaren.— Den 26sten, Cornelis van Latestein, 24 jaren, matroos 3de kl. van Z. M. stoomschip *Curaçao.*— Idem, Bertha Maria, kind van Jan Harms van Dijk en Hendrika Hazelhorst, 6 jaren.— Den 27sten, Adam Hugh Wright Allen, 10 md.— Idem, Carolina Johanna Pluim, 1 j. en 3 m.— Den 28sten, Cornelis van Oudheusden, 23 j. marinier 3de kl. van Z. M. stoomschip *Curaçao.*— Idem, Franciscus Bouget, . . . jaren, Vuurstoker 2de kl. op idem.— Idem, Johannes Petrus Beekman, jongen op idem.— Idem, J. Hemsing, . . . jaren.— Idem, John Elder, 48 jaren.— Idem, Jacob Laurentz Wegenum, . . jaren.— Den 1 Maart, Antonius Petrus Klaverdijk, 18 j., jongen op Z. M. stoomschip *Curaçao.*— Idem, N. Claassen, . . . jaren, ziekenoppasser op idem.

Producten - Handel.

Bij inschrijving verkocht.

Suiker: Den 2 dezer, 25 vaten van plant. *Lodewijksburg*, a 6,66 cent.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Amicitia, kapt. Wijgers, adres bij Gisius en Co. Sluit 10 dezer.

Mina, kapt. C. P. Cupido, adres bij M. M. Curiel.

Louisa Christina, kapt. L. C. Peters, adres bij H. Degenhard.

Plata, kapt. Henning, adres bij F. P. Bouguenon.

Eliza, kapt. Visser, adres bij M. D. Huidekoper.

Het schip *Noord Holland*, kapt. F. C. Overeem, adres bij F. P. Bouguenon.

ADVERTENTIEN.

Algemeene Vergadering van de **LEDEMATEN** der *Hervormde Christelijke Gemeente* op Zondag den 4den Maart, in het Kerkgebouw der Gemeente, na den afloop der Godsdienstoefening.

Namens de Kerkelijke Commissie voor de Hervormde Christelijke Eeredienst.
B. C. VAN DEN ENDE,
Secretaris.

Societeit: *De Vereeniging.*

Algemeene Vergadering op ZATURDAG den 3 Maart 1855, s' avonds ten 8 ure.
Huishoudelijke Werkzaamheden.
(3885)

Societeit: *De Vriendenkring.*

Algemeene Vergadering op MAANDAG den 5den Maart 1855, des avonds ten *half acht* ure. (3884)

De plantage **BREDEVORT**, met deszelfs *GEBOUWEN*, zeer geschikt voor *Kost- en Kweekgrond.*
Te bevragen ten kantore van
(3701) B. C. VAN DEN ENDE.

(3888) In de maand Augustus dezes jaars, zullen de ondergeteekenden dooren ten huize van den Vendumeester A. SALOMONS, publiek doen verkoopen;

De SUIKER-PLANTAGIE **POTRIBO**, gelegen binnen deze Kolonie, in de *boven Commewijne*, met alle deszelfs AP- en DEPENDENTIEN.

Paramaribo, den 27 Februarij 1855.
J. FROUIN qq.
WM. HUMPHREIJS qq.

Aangebragt per de laatst gearriveerde schepen en te bekomen bij

LUGARD & COMP:

Versche PROVISIEN,
en eene geassorteerde partij
***Schoenen*, als:**

Mans, jongens hooge en lage Lederen **SCHOENEN**, verlakte en stoffe dito, vrouwen, meisjes en kinder **LAARSJES**, idem verlakte en **STOFFE SCHOENEN**, mans en vrouwen *PANTOFFELS*, lederen en verlakte mans **LAARZEN**, grond SCHOENEN en veel meer andere Goederen. (3887)

A. H. VAN BORCHAREN & Co. hebben op nieuw ontvangen per het schip *Noord Holland:*

Dubbelde en enkelde Enkhuizer **ALMANAKKEN**, **Engelsch MAIL-LAK**, PAPETERIEN, diverse *Spellen*, Verwdoozen; **AGLAJA'S** met nieuwe patronen over 1854, benevens *Fransche* en *Hollandsche* BOEKWERKEN ter uitbreiding hunner Bibliotheek; waarvan de Supplementen spoedig aan HH. Abonnés zullen worden aangeboden. (3889)

Paramaribo, den 1 Maart 1855.

J. J. P. WESSELS

heeft per kapts. Henning en de Jong ontvangen:

De bekende *Parfumerien* en echte Manuel Amores *SIGAREN.*

GALVANISCHE PENNENHOUDERS met de daarbij behoorende *Plumes Cimentées*, groot formaat STROOPAPIER, en **NACHTPITTEN.** [3886]

J. VORT

heeft ontvangen per kapt. Peters en Henning:

BOTER in 14 ℔ vaatjes, *kwart* tonnen PEKELSPEK.
ROODE WIJN in oxhoofden (*St. Estephe.*)
Rhijnwijn in kistjes van 12 flesschen.
Zeeuwsche AARDAPPELEN, tobbetjes HARING, Potten *Ansjovis*, Bloemkool, flesschen Vruchten op Brandewijn en Zuurgoed.
Eene geassorteerde partij *MANUFACTUREN*, als: alle soorten Linnen *Servetgoed*, BONTEN.
Wit en gecoul. KATOEN, *Mans hoeden* en PETTEN, Dames en Heeren 3 | d. Kousen en Sokken.
Dames en Heeren *Schoenen* en *Laarzen*, Zool-, gewast-, verlakt en voering *Leer.*
Schoenmakers Benoodigdheden.
Extra fijne Accordéons en Concertino's.
GEKLEEDE Poppen, etc.
Bijouterien, als: *Parures, Broches, Oor-* en *Vingerringen*, etc. (3890)

Aan boord van het schip *Louisa Christina*, kapt. L. C. Peters, zich bevindende een kistje, gemerkt **K & N** *Regaal*, waarvan de eigenaar onbekend, en waarvoor geen los-cedul bezorgd is: zoo wordt degeen, die op hetzelve aanspraak heeft, verzocht, om, met overlegging der noodige bewijzen, zich aan te melden bij genoemden Kapitein of den makelaar H. DEGENHARD, ten einde tegen betaling van de kosten dezer Advertentie, het bedoelde kistje in ontvang te nemen. (3883)

De *ZALF* en *PILLEN* van **Hollowaij.**

Buitengewone genezing eener voetwonde.

Uittreksel uit eenen brief van den heer Thomas Roe, droogist te Withorn, gedagteekend 28 September 1852, aan den professor Hollowaij. »Mijnheer! Alexander M. Fadden, zoon van eenen jager in deze stad woonachtig, had sedert vier of vijf jaren eene klierverzwering aan een zijner voeten, welke aanhoudend etterde. Alle mogelijke middelen werden gebruikt, doch alle zonder goed gevolg. De lijder bij mij gebragt zijnde, raadde ik hem aan uwe ZALF en PILLEN te gebruiken, welke werkelijk de verzwering deden genezen en aan den voet de gewone sterkte gaven. Vader en zoon zijn gereed dit te betuigen.

Deze *Zalf* en *Pillen* zijn alhier verkrijgbaar gesteld, bij den Apotheker A. B. DE Vries, aan de *Zwartenhovenbrug straat*, a *f* 1, *f* 3 en *f* 5. (3512)

VERBETERING.

Eene schrijffout is oorzaak dat in het, in ons vorig nommer, opgenomen artikel van den Heer R. C. Sloos, r. 7. v. o., voorkomt: eene *zachte onbeminnelijke deugd* enz., moet zijn *eene zachte en beminnelijke deugd.*

Gedrukt bij **J. C. MULLER Az.**